

Australian Government

COVID-19
VACCINATION

COVID-19 pātia vāito 'akaoraora: au ui'anga putuputu

E karere 'akakitekite tika teia mei te rā 10 Noema 2021.

1. Ea'a au ka anoano'ia ai kia 'āpai i te vāito 'akaoraora mē kua 'āpai takere au i te ngā vāito e rua ō te COVID-19 pātia?

Ko te au ta'unga pātia ō Autireria koia te Australian Technical Advisory Group on Immunisation (ATAGI) kua 'akakite rātou ē ko te aronga 18 mata'iti 'aere ki runga ka rauka'ia rātou i te tiki atu i te vāito 'akaoraora ko te COVID-19 pātia, kia vai ririnui uātu rāi te pāruru mei te COVID-19.

Ka 'akama'ata te vāito 'akaoraora i tō'ou pāruru mei te manumanu kino nāna ē 'akatupu ana i te COVID-19, te maki pakari, ē te mate mei te COVID-19. Ka pāruru uātu rāi te vāito 'akaoraora iākoe, tō'ou au pukuatu ē tō'ou 'ōire tagnata mei te COVID-19.

2. Ea'a te ka tupu mē kāre au e 'āpai i te vāito 'akaoraora?

Mē kāre koe e tiki i tēta'i vāito 'akaoraora, ko tō'ou rēvera nō te pāruru maki ki te COVID-19 ka paruparu te reira. Pēnei ka tae ki tēta'i rēverā ē kāre ē rava tō'ou pāruru mei te maki. Mē tupu teia pēnei ka teitei atu tō'ou turanga i te tū'ia ē te maki COVID-19 mē kore i te toto'a atu ki tēta'i kē. Kāre te au vāito 'akaoraora i ture'ia.

3. Ka anoano'ia au kia tiki i tēta'i vāito 'akaoraora nōku i te au mata'iti ravarāi?

Ko te tāmanako'anga i teia nei koia nō te vāito 'akaoraora i roto i te 6 marama i muri ake i te rua ō tō'ou vāito. ATAGI tē 'ākara nei rāi rātou i te au tātā ē te au ranga'anga ē ka 'ōronga mai rātou i te tāmanako'anga mē ka anoano'ia te vāito 'akaoraora kia oakena ua iātu rāi.

4. Ea'a tāku pātia ka 'iki nō tōku vāito 'akaoraora?

ATAGI tāmanako'anga i teia taime nō te Pfizer (Comirnaty) pātia ei vāito'akaoraora nō'ou noātu e pātia kē tā'au i 'āpai ana i te 'aere'anga mua. Ko te Pfizer pātia tei inangaro'ia ē tei 'akatika'ia. Ka rauka katoa iākoe te AstraZeneca (Vaxzevria) pātia ei vāito 'akaoraora mē kāre e rauka iākoe te Pfizer pātia nō tēta'i au 'akakoro'anga maki kē mē kore kua 'āpai kē ana koe e rua vāito ō te AstraZeneca pātia i mua atu.

5. A'ea au e tano ei nō te vāito 'akaoraora?

Ka tano koe nō te COVID-19 pātia vāito 'akaoraora mē e 18 ō'ou mata'iti 'aere ki runga e kua tū koe i te rua ō tō'ou vāito mei tō'ou 'aere'anga mua ē ono marama i topa akenei. Kāre te vāito 'akaoraora i 'akatika ia ake i teia taime nō te aronga i raro ake i te 18 mata'iti, i te mea ko te COVID-19 kāre aia i kino roa i roto i teia uki tangata, ē ko te 'aere'anga mua ō te COVID-19 pātia, kua 'ōronga te reira i tētai pūruru mātūtū.

6. Ea'a au ka tiaki ei kia tū i te vāito 'akaoraora?

Te 'akaāri mai nei te au ranga'anga ē kare te vāito 'akaoraora e anoano'ia i mua ake i te ono marama i muri ake i te rua i tō'ou vāito. Mē tū koe i te vāito 'akaoraora i roto i te ono marama mē kore roa atu i muri ake i te rua ō tō'ou vāito ka 'akama'ata te reira i tō'ou pūruru mei te COVID-19.

7. Akapē'ea au i te kite'anga i te tuātau e tiki ei i te vāito 'akaoraora?

E tāpa'o i tēta'i vāito 'akaoraora nō'ou mē kua taeria te ono marama mē kore roa atu mei te tuātau i te rua o tō'ou COVID-19 pātia. Ko te rā i tū ei koe i te rua ō tō'ou vāito pātia tei runga te reira i tō'ou COVID-19 pēpa pātia. Komakoma atu ki tō'ou taote mē kāre koe i pāpū nō runga i te taime nō tō'ou vāito 'akaoraora.

8. A'ea te au vāito 'akaoraora e papa ai?

Te vai nei te au vāito 'akaoraora ki kō i te au 'aremaki ō te taote, te au 'are vairākau Aboriginal Community Controlled Health Services, ē te au 'aremaki pātia ō te kavamani.

9. 'Akapē'ea au i te tāpa'o'anga i tēta'i vāito 'akaoraora nōku?

Ka rauka iākoe i te tāpa'o tēta'i vāito 'akaoraora nō'ou e ono marama i muri ake i te rua i tō'ou vāito pātia. I te tāpa'o i tēta'i tuātau 'akataka'ia nō'ou, komakoma atu ki tō'ou taote, 'aere atu ki te Vaccine Clinic Finder i kō i te www.covid-vaccine.healthdirect.gov.au mē kore www.australia.gov.au mē kore e tāniuniu atu 1800 020 080. Nō te 'uri reo kōperepere, tāniuniu 131 450.

10. Ka anoano'ia au kia tūtaki nō te vāito 'akaoraora?

COVID pātia, ē pera te au vāito 'akaoraora, kāre te katoatoa i Autireria e tūtaki. Tō'ou Medicare mē kore te tūrangā ō tā'au visa kāre te reira ē manamanata – ka rauka kāre e tūtaki tō'ou COVID-19 pātia, ē pera te vāito 'akaoraora.

11. Kā 'akatika'ia te au vāito 'akaoraora i te tuātau nui mē kore i te tuātau 'āngai ū māmā?

Ko te Pfizer pātia kua 'akatika'ia te reira ei vāito 'akaoraora mē ē nui koe mē kore te 'āngai ū māmā ara. Komakoma atu ki tō'ou taote nō runga i te meitaki ō te vāito 'akaoraora mē ē nui koe mē kore te 'āngai ū māmā ara.

12. Mē kua tū au i tōku vāito mua pāti atu te ono marama – kua pūruru'ia aīnei au mei te COVID-19?

Ka vai rai te ririnui ō te pūruru mei te au maki kino me pāti te ono marama i muri ake i te rua ō te vāito. Ē tūkētūkē te revera pūruru ō te katoatoa mei te COVID-19 i muri ake i te pātia. Ka riro te vāito 'akaoraora i te 'akamātūtū i tō'ou pūruru. ATAGI ē 'ākara ana rātou i te tāta ē te ranga no runga i te pātia takapini i teia nei ao. Ko tā te 'akairo ē 'akakite mai nei nō runga i te pūruru nō roto i te COVID-19 pātia koia ka pou tōna ririnui, i muri tikāi i te ono marama.

13. Kua pāroru'ia au mei te 'arapaki'anga kino ō te COVID-19?

Ko te ngā vāito pātia e rua i roto i te 'aere'anga mua ka 'ōronga mai te reira i tēta'i pāroru revera teitei mei te au 'akairo kino pakari ō te COVID-19. Ka anoano'ia koe kia akarongo i te tuatua ā te taote mā te āru i te au rāvenga pāroru mei te 'ōrei i te rima, 'akaātea mamao mei te 1.5 mētera mei te tangata, 'aere atu ki roto i tēta'i ngā'i mā te 'a'ao tāpoki-mata mē anoano'ia.

14. Ka 'akapē'ea e kitena ai te vāito 'akaoraora i roto i tōku rekōti pātia?

Ka rekōti'ia tō'ou vāito 'akaoraora ki runga i tō'ou COVID-19 pēpa pātia. 'Aere atu ki te Services Australia kupeaorangi i kō i te www.servicesaustralia.gov.au nō te au 'akakitekite'anga 'akapē'ea i te tiki'anga i te 'akapāpū'anga nō tōku au COVID-19 pātia.

15. E no'o ana tēta'i tangata i roto i tōku kōpū tangata ki roto i te 'are ō te aronga pakari mē kore ki roto i te ngā'i no'o'anga ō te aronga pakipakitai - a'ea ē ka 'akapē'ea rātou e tū ei i tō rātou vāito 'akaoraora?

Kua 'ātui te porokarāmu vāito 'akaoraora ki te taime e 'akaoti ei tō'ou 'aere'anga mua.

I Autireria ko te au, COVID-19 pātia kua 'akakoro nā mua 'ia tē reira nō te aronga ngō'ie ua rātou i te tū'ia ē te maki ē te mate. Ko te ma'ata'anga i te reira au tangata tei pātia mua 'ia kua tano rātou nō te vāito 'akaoraora.

Ā te rā 8 ō Noema 2021 ka 'akamata atu te porokaramu national in-reach clinic ā te Kavamani Autireria nō te vāito 'akaoraora nō te au ngutu'are tiaki i te au metua pakari ē te au ngā'i no'o'anga ō te aronga pakipakitai.

Tōpiri atu ki teia, ko te au tangata i roto i teia au pupu ka rauka ia rātou i te tiki atu i tō rātou pātia vāito 'akaoraora nā roto i te au tauatini 'aremaki i roto i te au 'ōire (e ma'ata rātou ka 'āpai na mua i te au tuātau 'akataka'ia nō teia au pupu tangata).

16. E tangata tiaki au nō te au metua pakari, pakipakitai mē kore ē tangata tiaki i te kainga – ka anoano'ia au kia tiki i te vāito 'akaoraora kia kore au e rūti i tāku ngā'i 'anga'anga?

Kāre te au vāito 'akaoraora i ture iāke nō te au aronga 'anga'anga ki roto i te au ngutu'are tiaki ō te au metua pakari, te pakipakitai ē te tangata tiaki i roto i te kāinga ināra te 'akamāro'iro'i pakari ia nei tē reira.

17. Paruparu kino tōku mero pāroru maki ē ka inangaro au i te 'toru ō te vāito' - ka anoano'ia au kia 'āpai i te vāito 'akaoraora?

Kāre te au vāito'akaoraora i tamanako'ia ake nō te aronga paruparu kino tō rātou mero pāroru maki tei tū i te toru ō te vāito ō te COVID-19 pātia. ATAGI ka rave uātu rai i te 'akarakara i te tāta ē ka 'ōronga mai i te au tāmanako'anga a teia tuātau ki mua nō runga i te au vāito 'akaoraora nō te aronga tei oti tō rātou au vāito e toru.

18. Ka 'akapē'ea te au tangata e no'o ana ki roto i te 'ōire ē te au ngā'i mamao i te tiki'anga i tēta'i vāito 'akaoraora nō rātou?

Ka 'orongia ia rāi te au vāito 'akaoraora ki te au tangata i roto i te au 'ōire ē te au ngā'i mamao mei tei rave'ia nō te vāito mua ē te rua ō te vāito i kō i te kiriniki ō te au taote, te au 'are vairākau ē te au 'aremaki ō te kavamani.

19. Kua 'uri ia te au 'akakitekite nō runga i te au vāito 'akaoraora ki roto i te reo o tōku iti tangata?

Ko te au 'akakitekite'anga nō runga i te au vāito 'akaoraora tei roto te reira i te 60 tūmā reo i runga i te Department of Health website, www.health.gov.au/covid19-vaccines-languages

Ka rauka katoa iākoe i te tāniuniu atu i te 1800 020 080 nō tēta'i au karere kē atu. Nō te 'uri reo kōperepere, tāniuniu 131 450.